

6ይ ትእዛዝ

“You shall not commit adultery”

አይትዘው (ዘጽአት 20:14)

እግዚአብሔር ንሱብ ሰብአይን ሰበይቲን ገሩ ፈጠርዎም። ማዕረ ዝኾነ መንነት ንሱብአይን ሰበይቲን ሂብዎም። ኡብ መደብ አምላኽ ሰብአይን ሰበይቲን ንጸታዊ መንነቶም ከኽብሩን ክቅበልዎን ይግባእ። እግዚአብሔር ንሱብአይን ንጸታን ጸቡቕ ገሩ ፈጠርዎ። ኡብ አቀራርባናን ንጸታዊ ተፈጥሮን ብፍርሒ ወይ ከም ተጻይ ስጋና ገርና ክንርእዮ ዮብልናን። ህያብ አምላኽ ኮይኑ ሰብአይን ሰበይቲን ኡብ ናይ ድሕነት ሰራሕ ዝተሓባበሩሉን ንመጻዋዕታ አምላኽን ብቅድስና ክዓብዩ መልሲ ዝህቡሉን እዩ።

ሓዲስ ትምህርቲ ክርስቶስ ጸታ ክብሃል እንከሎ ንምሉእ ሰብ ከም ዝምልከት ይነግረና። ጸታ ኡብ ሓድነት ሰብአይን ነፍስና ተመስሪቲ ንኹሉ ሰብ ዘብለና ነገራት ይጸሉ። እዚ ጸልዋ ብፍሉይ ንዘሎና ናይ ምፍቃር ተኸእሎን ንምፍራይን ከምኡ ብሓፋሻ ክንርእዮ ከሎና ምስ ከማና ዝበሉ ሰባት ሓድነት ከም እንፈጥር ይገብረና (ሓ.ት. 2332)።

እግዚአብሔር ነዚ ትእዛዝ ከም ኩሎም ትእዛዛት ሂቡና። እዚ ትእዛዝ ብብዙሕ መገዲ ክጥሓስ ስለ ዝክእል ከምኡ ካብቲ ቤተ ክርስቲያን እተሰተምህሮ ብቐሊል ዝወጽእ ስለ ዝኾነ አፍልጦን ምርዳኸን ዮድልየና። ቡብአዎኑ ነዚ ትእዛዝ ብዘርኢ ቤተ ክርስቲያን ብንጹር አስተምሂራ እያ። ሓዲ ካብዚ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ዮሐንስ ጳውሎስ ካልኦይ “Theology of the Body” ኡብ ዝብል ትምህርቶም ዓሚቕን ገፍሕን ትምህርቲ ንሱብአይን ደቂ ሰብ ብዘርእን ንምራላዊ ሕይወት ብዘርእን ሂሶም ከምኡ ኡብ ሓዲስ ትምህርቲ ክርስቶስ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ካብ 2331~2400 ዘሎ እንተ ረኤና ርድኢትን መምርሕን ቤተ ክርስቲያን ነዚ ትእዛዝ ብዘርኢ ክንፈልጥ ንኽእል።

ዝሙት ዝብሃል ንሓዲ ቃል ኪዳን ወይ መርዓ ናትካ ይኹን ዘይናትካ ምርኻስ እዩ። ሓዲ ዝተመርዓዎ/ት ሰብአይ/ሰበይቲ ምስ ዘይተመርዓዎ/ት ርክብ ስጋ እንተ ገበረ ናይ ቃል ኪዳን/ና ሓድነት ይጥሕስ። ከምኡ ዘይተመርዓዎ ሰብአይ ወይ ሰበይቲ ምስ ዝተመርዓዎ/ት ርክብ ስጋ እንተ ገበረ ቅድስና ናይ ካልእ ሰብ ቃል ኪዳን የራኽስ።

ዝሙት ኡብ ብሉይ ኪዳን፡

ቅድሚ ልደት ክርስቶስ ዝነበረ ሞራላዊ ትምህርቲ አይሁድ ንዝሙት ዝርኢ ፍልይ ዝበለ እዩ። አይትዘው ዝብል ሰበይቲ ብኻልእ ወዲ ተባዕታይ ክትዕመጽ እንከላ ዝፍጸም ዓመጽ እዩ ዘምልከት እዚ ከእ እቲ ዓመጽ ኡብ ልዕሊ እታ ሰበይቲ ዝተፈጸም ዘይኮነ ዘመልክት እታ ሰበይቲ ከም ንብረት አቕሓ ናይ ሰብአይ ስለ እትሕሰብ እቲ በደል ኡብ ልዕሊ ሰብአይ ከም ዝተፈጸመ ኮይኑ እዩ ዝርኢ ነሩ። ከም ሓዲ አቕሓ ናይ ሓዲ ሰብ ዝተሰርቀ ወይ ብኻልእ ሰብ ዝተበላሸወ ገርካ ምርኣይ እዩ። ብኻልእ አዘራርባ ናይ ሰብአይ መሰል ጥራሕ ከም ዝተጋህሰ ገርካ ምሕሳብ ማለት እዩ። ሰበይቲ ዘይተመርዓዎት ወይ ሰብአይ እንተ ዘይብላ ምስ ሰብአይ እንተ ተራኸበት ከም ዓቢ በደል አይርኣይን ነሩ። ሰብአይ ምስ ዘይ ሰበይቲ እንተ ተራኸበ ናይ እቲ ሰብአይ መሰል እዩ ዝግህስ ዘሎ እምበር ናይ እታ ሰበይቲ መሰል አይኮነን ዝግህስ ዝብል ርድኢት ነሩ። ሰበይቲ ዝኾነ ናይ መውሰድ መሰል ወይ ዝግህስ የብላን ዝብል ርድኢትን ስርዓትን እዩ ነርዎም። ከም ርድኢት አይሁድ እምብኣር ካብ ኪዳንካ ወጻኢ ምስ ዘይተመርዓዎት ወይ ሰብአይ ምስ ዘይብላ ርክብ ስጋ ምግባር ከም ገበን አይቆጸርን ነሩ። ንዚ መሰረት ገርም ንሓዲ ዓይነት ጸታ ዘለዎም ሰባት ርክብ ስጋ ክገብሩ ገበን የብሉን ዝብሉ አለው እንተኾነ እዚ ቅኑዕ አይኮነን።

አብ ብሉይ ኪዳን ንሻድሻይ ትእዛዝ ዝርኢ “አይትዘመ” ዝብል ኡብ ዘጽኢት 20:14 ኡብ ዘዳግም ከእ 5:18 ንረኽቡ። ብሉይ ኪዳን ንዝመት ብዝርኢ ብሓሳብ ይኹን ብግብሪ ከይፍጸም ይኽልክል። ብኽልቲኡ መልክዕ ክፍጸም እንከሎ ዓቢ ኃጢአት ከም ምቕታል ዘይገንዘብካ ምውሳድ እዩ ዘሰምዕ። ብዝኾነ መልክዕ ዝኾነ ሰብ ስጋዊ ርክብ ብቃል ኪዳን ዝተከሰረ እንተ ዘይኮነ ርክብ ክገብር ኣይፍቀዶን እዩ። እዚ ትእዛዝ ሰብአይ ናብ ዘይሰበይቱ ሰበይቲ ናብ ዘይሰብአያ ከይቀርቡ ምኽልካል ጥራሕ ዘይኮነ ብቆላሕታ ወይ ብርኹስ ዘረባ ወይ ክፋእ ሓሳብ ብምቕባል ወይ ብግብሪ ሰብ ነፍሱ ከይበላሹ ይኽልክል።

ብሉይት ዝኾነ ሰብአይ ምስ ሰበይቲ ሰብአይ ወይ ከእ ምስ ናይ ብጻዩ ሰበይቲ ምስ ዝመንዘር ነቲ ግብረ ምንዘርና ዝገበረን ነታ ዝገበረትን ይቕተልዎም ዚብል ጽኑዕ ትእዛዝ ነበረ (ዘሌዋ 20:10)።

ሓዲስ ኪዳን፡

“አይትዘመ ከም ዝተባህለ ሰሚዕኩም ኣሎኹም፤ ኣነ ግና ንጻል ኣንስተይቲ ርእዩ ዚትምነያ ኹሉ ብልቡ ፈጸሙ ኡብእ ዘመወ እብለኩም ኣሎኹ፤ ዓይንኻ እንተ ኣሰሓተትካ ካባኻ ጎጥጡትካ ደርብያ፤ ብዘሎ ኣካልካ ናብ ግሃነም ካብ ዝኣቲሰ ሓንቲ ኣካልካ እንተ ጠፍኤት ይጎሸካ” (ማቴ 5:27~29)።

ኢየሱስ ኡብ ትምህርቱ ንሻድሻይ ትእዛዝ ከምዘሎ ክክሎ እኳድኦ ኡብ ዝለዓለ ደረጃ ከምዘልዕል ገርዖ። ኡብ ሓዲስ ሕጊ እዚ ትእዛዝን ታሸዓይ ትእዛዝን ክልተ ብዘያዳ ዝተገልጹን ብንጹር ዝተዘርበሎም እዮም። ትምህርቱ ኡብ ማቴዎስ ማርቆስ ሉቃስ ይርከቡ። ቅዱስ ጳውሎስ ኡብ ርእሲ ናይ ወንጌላውያን ትምህርቲ ዓቢ ትምህርቲ ብምሃቡ ንናይ ሓዲስ ኪዳን ትምህርቲ ምሉእ ይገብሮ። “ንፍሲ ወከፍ ሰብአይ ሓንቲ ሰበይቲ ትሃልዎ ነፍስወከፍ ሰበይቲ ኸእ ሓደ ሰብአይ ይሃልዎ (1ቆሮ 7:2)። ሓደ ሰብአይ ብሕናቲ ሰበይቲ ሓንቲ ሰበይቲ ብሓደ ሰብአይ ተወሲኖም ኪነብሩ ድላይ ኣምላኽ እዩ። ከመይ ክፈጥሮም እንከሎ” ተባዕታይን ኣንስታይን ገይሩ እዩ ዝፈጠሮም” (ዘፍ 1:27)።

ንጽሕና

ብዛዕባ ንጽሕና ቅ.ማቴዎስ ጥራሕ እዩ ገሊጹ ዝዛረብ። ብሉይ ኪዳን ብዛዕባ ዝመት ይዛረብ ነቲ ብውሸጥና እንገፈጽዎ ኃጢአት ናይ ዘይምቕናዕ ኃጢአት ይብሎ። ብግሉጽ ነቲ ብሓሳብና እንፍጽዎ ኃጢአት እዩ ኢሉ ኣይዛረበሉን። ብሓሳብካ ምሕግእ ማለት ናይ ካልእ ሰብ ዝኾነ ነገር ስለ እትምነ ዘሎኻ/ኸ. ናትካ/ኪ ዘይኮነ ናይ ካልእ ሰብ መሰል ትግህስ ኣሎኻ። ነቲ ኣምላኽ ዝኽልክሎ ክንምነ እንከሎና ጌጋ ንገብር ምኽንያቱ ነቲ ኣምላኽ ከመይ ገረ ከምዝጥቀመሉ ዝነገረን ኡብዩ ንነፍሰይን ስጋይን ብናተይ ድለትን ስምዒትን ስለ ዝትክኦ። ኡብዚ ወንጌል ማቴዎስ ዝብሎ ክነንብብ እንከሎና ጸቡቕ ገሩ ክርድኦና ይክእል።

“አይትዘመ ከም ዝተባህለ ሰሚዕኩም ኣሎኹም፤ ኣነ ግና ንጻል ኣንስተይቲ ርእዩ ዚትምነያ ኹሉ ብልቡ ፈጸሙ ኡብእ ዘመወ እብለኩም ኣሎኹ፤ ዓይንኻ እንተ ኣሰሓተትካ ካባኻ ጎጥጡትካ ደርብያ፤ ብዘሎ ኣካልካ ናብ ግሃነም ካብ ዝኣቲሰ ሓንቲ ኣካልካ እንተ ጠፍኤት ይጎሸካ” (ማቴ 5:27~29)። ርእሲ ሊቃነ ጳጳሳት ዮውሓንስ ጳውሎስ ፤ ይ እዚ ናይ ክርስቶስ ትምህርቲ ብማዕረ ንሰብአይን ሰበይትን ዮሰምዕ ይብሎ። ክልቲኦም ጸታታት ንጸታዊ ስምዒታቶም ክቆጸጹ ይግባእ። ንስምዒትና ክንቆጸጸር ናይ ኩሉ ሕዋሳትና ምቁጸጸር ልምምድ ዮድልዮና ብፍላይ ናይ ዓይንናን ብምፍትንካፍ ዝመጽእ ስምዒትናን።

ኩልና ሰባት ዝተመርግዎ ዘይተመርግዎ ኡብ መብጽዓ ዝነብሩ/ራ፤ ኡብ መግርግ ክህነት/ዲቁና ዝነብሩ ናይ ንጽሕና ሕይወት ክሕዙ ኡብ ርኢቶ ዝኣቲ ጉዳይ ኣይኮነን። ቤተ ክርስቲያን ስለስተ ዓይነት ንጽሕና ብፍሉይ ዝዕቀቡ ከምዘለው ተስተምህር። ቃልኪ ዳናዊ ንጽሕና፤ ዘይተመርግዎ ንጽሕና፤ መብጽዓዊ ንጽሕና ኢልና ክንከፍሎም ንኽእል። ነፍስወከፍም ነናቶም ሓላፍነትን ንኣኦም ዝምልከት ሕጋዊ ነገራት ብሓለፍቲ ቤተ ክርስቲያን ጥራሕ ዝግለጹን ዝውሃቡን ኣለዎም።

1. **ኪዳናዊ ንጽሕና ክብሃል እንከሎ ክልቲኦም ሰብ ኪዳን ኡብ ኪዳናዎ ንጹሓት ኮናም ክነብሩ እንከለው ይግለጽዎ።** እዚ ብድላይ ወይ ብመደብ ነቲ አምላኽ ዝደልዮ ውላድ ናይ ምርካብ ክእለቶም ከየፍርሱ ንሰጋዊ ርክቦም ክፍጽሙ ከምዝግብኦም የዘኻኽር።
2. **ዘይተመርገዎ ንጽሕና ዝኾነ ሰብ ብድላይ ንሰጋዊ ስምዒቱ/ታ ኡብ ደረጃ ግብረ ስጋ ምፍጻም ከየለዓዕል ዝኽልክል እዩ።** ማለት ዝኾነ ሰብ ንጹታዊ ስምዒቱ/ታ ብሓሳብ ወይ ብግብረ ኡብ ግብረ ስጋ ስምዒት ከየውርድ እንተ አውረደ ንጽሕንኡ/ኣ ከምዝፍረስ ክፍለጥ እሞ ክጥንቀቁ ይሕብር።
3. **መብጽዓዊ ንጽሕና፡** ካብ ተኸተልቲ ክርስቶስ ገሊኦም ብናይ ገሃእ ፍቓዶም ድለቶም መስዋዕቲ እናገበሩ ንሕይወቶም ካብ መርገ ምፍጻም ይኽልክሉ። ብድለቶም ነቲ ዘይተመርገዎ ሰባት ብሕጊ ክፍጽዎም ዝኽእሉ አይፍጽሙን። ሕይወቶም ብንጽሕና ይመርሑ እዚኦም ብመግርገ ክህነት/መብጽዓ ወይ እውን ብግሎም ሕይወቶም/ን ዓቂቦም ምእንቲ አምላኽ ዝነብሩ እዮም።

እዚ ሰለስተ ዓይነት ንጽሕና ክትሕልዎ ናይ አምላኽ ጸጋ የድሊ ማለት ኩሉ ጊዜ ጸሎት እናገበርካ ንአምላኽ ምልማን የድሊ። ኡብ ቅድሚ አምላኽ ምንባር የድሊ ናይ ቅዱስ ቊርባንን ናይ ምስጢረ ንሰሓ ጸጋን የድሊ። ከምኡ ኩሉ ጊዜ ሓለዋን ምስትውዓልን ኡብ ሕዋሳትና የድሊ። ኡብ ሓሳብናን ስምዒታትናን ሓላዋ የድሊ። ኡብ ትሕትና ዝተመሰረተ ሕይወት ክንመርሕ ምኽንያቱ ትሕትና ኡብ ናይ ገሃእ ርእሰና ዓቕሚ ዘይኮነስ ኡብ ናይ አምላኽ ጸጋን ሓይልን ከም እንምሰረት ሰለ ዝገብረና ትሕትና ገርና ሕይወትና ክንመርሕ ይግብአና።

ቤተ ክርስትያን ንንጽሕና ዝርኢ ኡብ ሓዲስ ት/ክ ከምዚ እናበለት ተስተምህረና፡ “ንጽሕና ክብሃል እንከሎ ኡብ ሓዲ ሰብ ዚህሉ ዕውት ዝኾነ ጹታዊ ምልክት፣ ሰለዚ ኽኦ ሰብ ብሥጋኡን መንፈሳዊ አተናኡን ዚጭብጦ ውሽጣዊ ሓድነት ምኻኑ እዩ” (ሓ.ት. 2337)። ንጽሕና ንጹታዊ ተፈጥሮና ምስ ምሉእ ሰብአዊ ባህርና የወሃህዶ። ንጹታዊ ተፈጥሮን ምስ መንፈሳዊ ባህርና የራኽቦ በዚ ምኽንያት ጹታ ልዕሊ ዝኾነ አካላዊ ነገር ገርና ክንርእዮ ይሕግዘና። ብናይ ስጋን ነፍሱን ሓድነት ምኽንያት ጹታ ንምሉእ ናይ ሰብ እንታይነት እዩ ዝትንክፍ። “ንጽሕና ኪብሃል እንከሎ ሰብአዊ ናጽነት ንክትምሃር ዚግበር ጻዕሪ ማለት ርእሰኻ ንምግታእ ዚግበር ልምምድ የጠቓልል” (2339)። “ናይ ንጽሕና ነገር ኡብቲ ወድሰብ ንስምዒታቱ ገዚኡን ገቲኡን ሰላም ክጭብጥ ወይ ከኦ ብስምዒታቱ ተገዚኡን ተመሊኹን ዘይሕጉስ ኺኸውን ዝፈጦ እዩ ዝምሰረት። ካብ ርእሱ ብዚልዓል ቀጥሚ ዘይብሉ ድፍኢት ወይ ብግዳማዊ አስገዳድ ዘይኮነስ ካብ ውሽጡ ብዚንቀሳቐስ ውልቃዊ ናጽ ብዝኾነ ርዳእን ንቑሕን ምርጫ ምስራሕን ምክያድን እቲ ክብረ ግርማኡ ዚሓቶ እዩ” (2339)።

ንጽሕና ከመይ ገርካ ከም ዝዕቀብ ከስተምህር እንከሎ ሓዲስ ት/ክ ከምዚ ይብል “ርእሰኻ ምግታእ ወይ ምግሃእ ነውሕን ጽኑዕን ዝኾነ ስራሕ እዩ። ሓንሳብ ንወትሩ ዐቢጠዮ ኪብል ዚኽእል ሓደኳ የልቦን። ኡብ ኩሉ መድረኻት ሕይወት እናተሓደሰ ዚኸይድ ጻዕሪ ዚሓትት እዩ። እዚ ጻዕሪዚ አዝዩ ከቢድ ኮይኑ ዚርከበሉ እዋን ድማ ብግዜ ቊልዕነትን ጉብዝናን እቲ ሰብእናኡ ኡብ ዚሕነጸሉ ወቕቲ እዩ” (ሓ/ክ 2342)። ኡብ ሓዲስ ት/ክ ካብ ቑ 2342~2347 ዘሎ እንተ አንቡብና ባህርያትን ከምኡ ንጽናሕ ክጉድኡሉ ዝኽእል ነገራት ይነግረና።

አብ ሕይወት ሰብ ተጻይ ንጽሕና ዝኾኑ ተግባራት እሞ ኃጢአት ዝኾኑ አለው።

(ሓ/ትክ 2351-236) ርአ።

ንጽሕና ሰሙ ከም ዝሕብር ነቲ ድሕሪ ውድቀት አዳም ሌዋንን ዝመጽእና ድኹም ስጋዊ ስምዒት አብ ኃጢአት ዘብጽሕ ክትዕቅብ እትገብር እዩ። “Concupiscence” ዘይንጽሕ ሃረርታ ድሕሪ ውድቀት ዝመጽእና እዩ ሰለዚ ኩሉ ጊዜ ክነስተውዕለሉ የድሊ። ሓደ ካብቲ ዘይቅኑዕ ሃረርታ ወይ ድለት ግብረ ስጋዊ ድለት ካብ ቃል ኪዳን ወጻኢ እዩ። አብ ኪዳናዊ ሕይወት እውን ስጋዊ ስምዒት ኩሉ ጊዜ ቀጻሊ ሓለዋን ጽንግትን የድልዮ። ነዚ ዘይገብር ሰብ አብዘይተደለ ምፍራስ ንጽሕና ይበጽሕ። ክልተ ዓይነት ምፍራስ ንጽሕና አሎ። ክልተ ዝተፈላለዩ ሰም ይውሃቦ አብቲ ዓይነት ውድቀት ዝተገብር መሰረት ብምግባር። እቲ ዝተደለየ ወይ ሃረር ዝበልካዮ ነገር ክብጻሕ ዝኽእል እንተኾነ ባህርያዊ ኃጢአት ተጻይ ንጽሕና ይብሃል። ከምኡ እንተ ዘይኮነ ዘይባህርያዊ ይብሃል።

1. **Fornication** “ወሲብ ዝሙት” and **Adultery** “ዝሙት”፡ አብ መንጎ ክልተ ዘይተመርገዉ ዝግበር ግብረ ስጋን ዝሙትን። እዚኦም ክልቲኦም ተጻይ ንጽሕና እዮም። አብ ክልቲኡ ግብረ ስጋ ቆልዓ ክውለድ ይክአል እዩ። ባዚ ምኽንያት እዚ ኃጢአት ባህርያዊ ይብሃል እንተኾነ ዓቢ ሓጢአት እዩ። **አብ Fornication ብፍቓድካ እትፍጽም ስጋዊ ርክብ ኮይኑ አብ መንጎ ክልተ ብሕጊ ዘይተመርገዉ ዝግበር እዩ። ክልቲኦም ዝኾነ መብጽዓ ናይ ንጽሕና ዘይብሎም ዝፍጽም እዩ። ክልቲኦም ብስጋ ዝምድና እንተ አልኦም እቲ ኃጢአት ዝኸበደ እዩ አብ ደረጃ ብሕጊ ዘቕጽዕ ኩነት ይድይብ። ሓደ ካብኦም ናይ ንጽሕና መብጽዓ እንተ አልኦ ናይ ምርኻስ መልክዕ ይለብስ። ናይ እዚ ኃጢአት ኩነት አብ ብዙሕ ሓቅታት ዝተመሰረተ እዩ። ክልቲኦም አብዚ ግብረ ስጋ ዝወድቁ ካብ ቃል ኪዳን ወጻኢ ሰለ ዝገብርዎ አብ ነነድሕዶም ዘይቅኑዕ ነገር ይፍጽሙ። አብኦም ወላ ሓደ እቲ ካብ ሓቅኛ ፍቕርን ቃል ኪዳንን ዝርከብ ጸጋን በረኽትን የብሎምን። ክልቲኦም ዝተጠምቁ እንተ ኾኑ ወይእውን ሓደ ካብኦም ቃል ኪዳን ዝአሰረ ይኹን አብኦም ዝወርድ ሰማያዊ ጸጋ የብሎምን። ቆላዓ እንተ ተወልደ ዋሕስ የብሎን፣ ቅሳነት የብሎን፣ ርእሰ ተአማንነት ከምቲ ካብ ክልተ ሰብ ኪዳን ዝወለድ ዘልኦ የብሎን። አብ መንጎ ሕብረተ ሰብ ዕንቅፋት ብፍላይ ንመንእሰይ እዩ። መሰረት ናይ ሓደ ምዕቡል ሕብረተ ሰብ ይናወጽ ምኽንያቱ ሕብረተ ሰብ አብ ጥዑይን እሙንን ሰድራ እዩ ዝምሰረት። ብዘይ ኪዳን ብዝተገብረ ርክብ ዝውለዱ ቆልዑት ብዙሕ ጊዜ ጸገም አልኦም ምኽንያቱ ወለዶም አብ ነነድሕዶም ውፊያት አይኮኑን ክሳብ ዝጥዕሞም እዩ ርክቦም። ዝኾነ ዝጠምርም ሓይሊ የብሎምን።**

ዝሙት ዝብሃል አብ መንጎ ሰብአይ ወይ ሰበይቲ ምስ ካልእ ዝገብርዎ ስጋዊ ክርብ እዩ። ናይ እዚ ኃጢአት ዘምጽኦ ጉድኣት ልክዕ ከምዚ ዝጠቐስናዮ እዩ። ዝሙት ዝፍጽም ሰብ መጀመርያ ናይ እቲ መጻምዱ/ዳ መሰል ሰለ ዝግህስ ንቃል ኪዳኑ ይጠልምን ይኸሕድን አሎ። አብ ብዙሕ ከም ዝርአ ናይ ዝሙት ኃጢአት አብ መንጎ ሰብ ኪዳን ዘምጽኦ ጸገም መሊኡ እዩ። ብስንኪ እዚ ኃጢአት ክንደይ ሕይወቶም ዘይተሓለፉ አብ ገሊኡ ብስንኪ እዚ ኃጢአት ሕነ ንምፍዳይ ውግእ ዝአወጁ እውን አለው አብ ታሪኽ ሰባት። አብ ሓደ ጥዑይ ኪዳን ዝነበሩ ዝነበሩ ናይ ዝሙት ኃጢአት እንተ ተፈጸመ ዘሰዕሶ ናይ አእምሮን ስምዒትን ጸገም አብ ናይ ብዙሓት ሕይወት ዝርአ እዩ። ዝሙት ንሰድራ ቤት ዝኸፍኤ መርዚ ቀታል ርክባት ሰብ ኪዳን እዩ።

2. **Masturbation**, “ግብረ-ጎቡእ” **Contraception and Homosexuality** “ግብረ-ሰዶም”

ዘይንቡር ኃጢአት “The unnatural sins of unchastity” ተጻይ ንጽሕና ዝብሃል አንጻር ሰማያዊ ስርዓት እቲ ንደቂ ሰብ ክፈርዩን ክበዝሑን አምላኽ ዝመደቦ ብባህርያዊ ዘይኮነ መገዲ ምፍራሱ እዩ ዘሰምዕ።

“Masturbation” “ግብረ-ጎቡእ” ደሊኻ ባዕልኻ እተለዓዕሎ ግብረ ስጋዊ ስምዒት እዩ። አብ ገለ እዋን ናይ ባዕልኻ ምዕማጽ ተባሂሉ ይጽዋዕ። ብምሉእ ድለትን አፍልጣን እንከሎካ ክፍጽም እንከሎ ዓቢ ኃጢአት እዩ። እዚ ግብረ-ጎቡእ ኃጢአት ከም ኩሉ ወልፍታት ኮይኑ ንሰባት አብ ዓቢ ኃጢአት ከም ዝነብሩ

ይገብር። ብዙሕ ጊዜ በዚ ዝጥቅዑ ብግሎም ንበይኖም ዝነብሩ እዮም ስለዚ ካብዚ ስጋና ዝፈጥሮ ድኽመት ነጻ ክንከውን መጀመርያ ጸሎት ድጎራኡ ኸኣ ምስ ድኹም ስጋና ክንረባረብ ኣሎና። ቅድስና ብባህጊ ኣይኮነን ዝመጸና መስቀልና ጸርና ክንጉግዝ ከሎና ንኹሉ ካብ መገዲ ኣምላኽ ዘውጽእና ሕግቕ ሓሳባትን ስምዒታትና ክንቃላስ ከሎና እዩ ዝመጸና። ኣብ ገለ እዋናት ዳርጋ ኣብ ነፍሰኻ ውግእ ምእዋጅ እዩ።

“Contraception” ዝኾነ ብምሉእ ድለትን ኣፍልጦን ቅድምን ወይ ኣብ ጊዜ ስጋዊ ርክብ ወይ ድሕሪ ስጋዊ ርክብ ጽንሰ. ክትከላኸል ኢላክ ዝግበር እዩ። እዚ ጽንሰ. ምክልኻል ግብ. ሓጢአት እዩ ምኽንያቱ ነቲ ኣምላኽ ዝመደቦ ሰማያዊ ዓላማ መርዓ ስለ ዝጸረር። መርዓ ቆልዑት ንምሃብ ዝግለመ እዩ ነዚ ብናይ ሰብ ዝሰርሖ ክነቋርጽ እንከሎና ኣንጻር ሕጊ ኣምላኽ ንገብር።

ከም ጽንሰ. ምስዳድ እዚ ናይ ጽንሰ. ምክልኻል ዝግበር ካብ መጀመርያ ዘመን ብተደጋጋሚ ብካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ውጉዝ እዩ። ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ጳውሎስ ፲ ይ ብሓምላ 25 1968 “*Humanae vitae* ‘ሕይወት ሰብ” ክእውጁ እንከለዉ. “ትምህርቲ ቤተ ክርስቲያን ንውላድ ብዘርኢ ክትህብ እንከላ ሰማያዊ ሕጊ እዩ” ይብሉ። መጀመርያ እዚ ሕጊ እዚ ባህርያዊ ሕጊ እዩ ብእእምሮና ክንበጽሖ እንክእል እዩ። ሓደ ካብቲ ቀንዲ ምኽንያት ኣንጻር ጸረ ጽንሰ. ኣብ ታሪኽ እንረኽቦ ምዝጉብ መርትዖታት እዩ። ኣብ “*Humanae vitae*” ፍሉጥን ርድኡን ሳዕቤናት ጽንሰ. ምክልኻል ዘሰዕቦ ትሕብረና።

- መከላኸል ጽንሰ. ዝጥቀሙ ኣብ ቃል ኪዳን ዘይምትእምማን ክመጽእ ማዕጾ ይኸፍት፡ ከምኡ ሞራላዊ ሕይወት ከም ዝውሕድ ይገብር።
- ኣሰብኡት ኣብ ኣንስቶም ምትእምማን የውሕዱ፡ ካብዚ ንድሓር ንኣካላውን ስነ ኣእምራዊ ነገራት ኣይግደሱን።
- ኣሰብኡት ነንስቶም ንግላዊ ስምዒቶም መርወዪ ከም ሓደ ኣቕሓ ይርእይዎን።
- ኣሰብኡት ነንስቶም ከም ሓንቲ ፍቕርቲ መጻምዶም ገሮም ከምዘይርእዩ ይገብርዎ።

ኣብዚ እዋን ብብዝሒ ሰባት ስለ ዝጥቀሙሉ ቤተ ክርስቲያን ኣብ ትምህርታ ነዚ ናይ ጽንሰ. ምክልኻል ዝግበር ነገራት ብዘርኢ ክትልውጥ ይክኣልድዩ ዝብል ሕቶ ኣሎ። ፕዮስ 11 ንጹርን ብሩህን ብዝኾነ መልሲ ሂሮምሉ እዮም። “ነቲ ከየቋረጸ ዝምጽእ ትውፊት ቤተ ክርስቲያን ገለ ነዚ ብዘርኢ ካልእ ዓምዲ እምነት ክትእውጅዶ ኾን ዝብል ብዕሊ ዝሓሰቡ ኣለው... ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን እታ እግዚአብሔር ኣብኣ እምነት ገሩ ክትከላኸልን ብጽሩይ ንምራል ዝርኢ ኣብ መንጎ ከባቢኣ ዝግኑ ሞራላዊ ውድቀት እንከሎ ደው ኢላ ክተስተምህር ናይ ቃል ኪዳናዊ ንጽሕና ክትሕሉ፡ በዚ ግጉይ ኣረኣኣይ ከይትጽሎ ቃላ ዓው ኣቢላ ከም ሰማያዊት ኣምባሳደር ክትሃረብ እዩ ግቡኣ። ኩሉ ኣንጻር ሕጊ ኣምላኽ ዝኸይድ ሳዕቤናቱ ብዘየገድስ ክትጣበቕ ግዴታ ኣ እዩ” (Casti Connubii, December 31, 1930) ይብሉ.

እዚ እዩ ናይ ወትሩ ትምህርቲ ቤተክርስቲያን። ብዛዕባ ጽንሰ. ምክልኻል ብዘርኢ ዘይቅየር እምነትና እዩ። ኣብዚ እዋን ገለ ብዘይ ምፍላጥ ገለ ኻኣ ደይ ኩሉ ዝገብር እዩ እናተባህለ ንብዙሓት ኣብ ጌጋ ዘውድቕ ኮይኑ ኣሎ። ቤተ ክርስቲያን ግን ንጹር እዩ ትምህርታ ዝኾነ ሰብ ነቲ ብኣምላኽ ዝተዋህቦ ናይ ምፍራይ ጸጋ ብሰብ ብዘመሃዩ ካብ ፍረ ምሃብ ክከላኸሎ ኣይግባእን እንተ ኸልከሎ ኣብ ዓቢ ኃጢአት ይወድቕ ንወሃቢ ኣምላኽ፡ ንብዓል ኪዳኑ/ና፡ ንሕብረተ ሰብ ይብድል።

ሓደ ካብቲ ጸረ ጽንሰ. ብኹሉ ዝዘውተር ዘሎ ናይ ቀጥታ ከምዝመክን (Direct sterilization) ምግባር እዩ። እዚ ማለት ከኣ ብመደብ ብድላይ ንግዚኡ ወይ ንኹሉ ጊዜ ነቲ ክወልድ ወይ ክትወልድ ዘለዎ/ዋ ክእለት ምምካን እዩ። እዚ ኣገባብ ልክዕ ከምቲ ንጽንሰ. ንምክልኻል ዝግበር ከምቲ ሰብ ዝሰርሖ መከላኸል ጥንሰ. ተራእዩ ካብ ህግን ድለትን ኣምላኽ ዘወጸ ምዃኑ ኩሉ ሰብ ክፈልጥ ይግባእ ።

ግብረ-ሶዶም፡

ግብረ ሶዶም ሓደ ዓይነት ስጋዊ ርክብ ኮይኑ ኣብ መንጎ ሓደ ዓይነት ጾታ ዝፍጸም እዩ። ከም ስምዒት እዚ ናይ ግብረ ሶዶም ስጋዊ ርክብ ኣብ ገለ ሰባት ክህሉ ይክእል እዩ። ድሕሪ ወድቀት ቀዳሞት ወለዲ ናይ እዚ ግብረ ሶዶማዊ ስምዒት ፍሉጥ ኣይነበረን ብዝኾነ ከም ዘልኦ ኮይኑ ኣገጻጸር ሕጊ ኣምላኽ እዩ። ግብረ ሶዶማዊ ስምዒት ምናልባት ኣብቲ ናይ ሓደ ሰብ ባህሪ ወይ ጠባይ ዝምስረት ክኸውን ይክእል። ብዙሕ ጊዜ ኣብዚ ነገር ዘብጽሕ ድኹም ርእሰ ተኣማንነት ወይ ካብ ስምዒት ዝተላዕለ እዩ። ብባዕሉ ኃጢአት ኣይኮነን ግን እቲ ንስጋዊ ርክብ ዝዕድም ስምዒት ክዕገት ኣልኦ።

ግብረሶዶማዊ ተግባር ናይ እቲ ብድላይ ዝገበር እዩ ዝምስረት ማለት ብድላይካ ኣብቲ ጉዳይ ንርእስኻ ምውዳቕ ወይ ምድላይ። እዚ ኃጢአት እዩ ኣብ ቅዱስ መጽሓፍ ከኣ ተደጋጊሙ ተወጊዙ እዩ። ቅ.ጳውሎስ ነቶም ብግዚኡ ዝነበሩ ኣረማውያን ኣምላኽ ክኸብሩ ዝኣበዩ ይብሉም። “በዚ ምኽንያት እዚ ኸኣ ኣምላኽ ንዜነውር ፍትወት ኣሳሊፉ ሃዎም፤ ደቂ ኣንስትዮ እም ከይተረፈ ነቲ ባህርያዊ ግብረ ሥጋ ናብ ዘይባህርያዊ ለውጥ፤ ሰብኡት እውን ከምኡ ነቲ ምስ ንል ኣንስተይቲ ዚፍጸም ባህርያዊ ግብረ ሥጋ ኃዲጎም ኣብ ንሓድሕዶም ብትምኒቶም ነደዱ፤ ሰብኡት ኣብ ሰብኡት ነውሪ ገበሩ፤ ናይ እቲ ዝገበርዎ ስሕተት ግቡእ መቐጻዕቲ ኣብ ገዛእ ርእሶም ኣውረዱ” (ሮሜ 1:26-27)።

ኣብ ጊዜ ቅዱስ ጳውሎስ ዝነበሮ ሮማውያን ጽሓፍቲ ታሪኽ እዚ ናይ ግብረ ሶዶም ኃጢአት ብዘይመጠን ዝውቱር ከም ዝነበረ እዮም ዝሕብሩ። በዚ ምኽንያት “ከምቲ ንሳቶም ንኣምላኽ ኪፈልጥዎ ዘይደልዩ ኣምላኽ ከኣ ነውሪ ኸፍጽሙ ንሕሱር ኣእምሮ ኣሳሊፉ ሃዎም” (ሮሜ 1:28) ይብል።

ኣብዚ እንርእዮ ነቶም ብድላዮም ካብቲ ኣምላኽ ዝደልዮ ወጻኦም ናታቶም ድለትን መገድን ዝስዕቡ ዓቢ ኩነኔ ከምዝኾነ ዕጭኦም ንርኢ።

3. **“Lust”** ፍትወት ሥጋ፤ ቀጥላ ዘይብሉ ወሲባዊ ታሕጓስ ንምርካብ ዚድርኽ ዘይሥሩዕ ድለት። ወሲባዊ ፍትወት ምእንቲ ርእሱ ጥራሕ ኢልካ ካብቲ ናይ ፍርዮትን ሓድነትን ዕላማኡ ነጻልካ ዚፍጸም እንኪኸውን ብሞራል ዘይስሩዕን ቀጥላ ዘይብሉን እዩ (ሓ/ት/ም 2351)።

4. **Pornography**: ናይ ዘመናዊ ዝግባዩ ምኽንያት ኃጢአት ኮይኑ ዘሎ እዩ። ብመርብብ ተጠቒምካ ንስጋዊ ስምዒት ዘለዓዕል ጥርሖም ዘለው ንሕፍረት ሰብ ዘርኢ ግናይ ንግለሰብን ንሕብረተ ሰብን ዝጎድእ ዓቢ ኃጢአት እዩ። ደጋጊሞም ነዚ ዝርእዩ ኣብ ናይ ወልፊ ነገር ይኣትው እሞ ኣብ ባህርያዊ ጾታዊ ጠባያቶም ዓቢ ጸገም ይፈጥረሎም። ውጽኢት ናይ እዚ ወልፊ ዘለዎም ብዙሓት ኣብ ምዕማጽ ቆልዑት ከምኡ ንሰባት ከም ሓደ ኣቕሓ ገርካ ኣብ ምርኣይ ዮብጽሕ።

5. **“Prostitution”** ምንዝርና ንሰብ ኣብ ደረጃ መጋበሪ ናይ ስጋዊ ርክብ ዮውድቕ እዚ ማለት ከም ሓደ ኣቕሓ እትጥቀሙሉ ኮይኑ ይርእዮ። ብጾታዊ ርክብ ንዝመሓለፍ ሕማማት ዮብዝሕ፤ ንድሕነት ሕብረተ ሰብ ምእንቲ ናይ መንግስቲ ሰበ ስልጣን ነዚ ብሕጊ ክክልክልዎ ይግባእ። ንክብረት ንል ኣንስተይቲ ከምኡ ኣብ ከምኡ ንዝወድቁ ኣሰብኡት ዮዋርድ። (ሓ/ት/ክ 2355)።

6. **Rape** ምዕማጽ ወይ ምግሳስ ሓደ ሰብ ንሓደ ብሓይሊ ብስጋዊ ርክብ ክዕምጽ እንከሎ እዩ። ምግሳስ ዓቢ ጉድኣት ኣብ ሰባት ዮውርድ። ክብረቶም ይቕንጥጠሎም፤ ነጻነቶም ዮጥፍእ፤ ኣካላውን ሞራላውን ጉድኣት ኣብ ሕይወቶም ኣውረዱ ንመሰሎም ዮጥፍእ። እዚ ነገር እዚ ንመደብ ፍትሕን ርትዕን ንጽሕናን ዘዋርድ እዩ። ምስ እዚ ዝኸይድ ካልእ ዓመጽ ወለዲ ወይ ቤተ ሰበ ንክሕልው ኣደራ ዝተዋህሮም ዝፍጸምዎ ዓመጽ ኣሎ እዚ ኣውሰብ-ዘመድ (Incest) ይብሃል.

ኣውሰብ-ዘመድ ኪብሃል እንከሎ ኪዳን ንኺፍጸም ዚክልክል፤ ሥጋዊ ወይ ሕጊ ዝምድና ኣብ መንጎ ዘለዎም ወገናት ንዚግበር ነውራም ምንዝርና ወይ ወሲባዊ ርክብ ዘመልክት እዩ።(ዘሌዋ 18:7-20)።

ከምዚ ንዝበለ ከቢድ ነውረ ቅ. ጳውሎስ አምረሩ ይኸኑን። “ኡብ አሕዛብ እኳ ተገቢሩ ዘይፈልጥ ነውራም ምንዘርና ኡብ ማእከልኩም ከምዘሎ ማለት ኣደ ካባኻትኩም ሰበይቲ ኡብኡ ከም ዘእተወ ይውረየልኩም ኡሎ። ኸምዚ ንዝበለ ርኽብት ዝፈጸመ ሰብ ብስም ጎይታ ኢየሱስ ክርስቶስ ድሮ ፈረደዮ ኡሎኹ። ንስኻትኩምውን. . . ብሥጋኡ ኪቕጸዕ ኸምዚ ንዝእመሰለ ሰብ ንሰይጣን ኡገሊፍኩም ሃብም” (1ቆሮ 5:4-5)። አውሰቦ-ዘመድ ንዝምድና ሰድራ-ቤት ዘበላሹን፣ ናብ እንሰሳነት ዚመልሱን እዩ (ሓ/ት/ክ 2388)።

ፍቕሪ ሰብአይን ሰበይትን

ውሲብብ ብመሰረቲ ንኪዳናዊ ፍቕሪ ሰብአይን ሰበይትን ዝተሠርዐ እዩ። ኡብ መንጎ ሰብ ኪዳን ዝፍጸም ሥጋዊ ርኽብ ናይ እቲ መንፈሳዊ ጎብረቶምን ኣድነቶምን ምልክት ውሕሰነት እዩ። ኡብ መንጎ ክልተ ዝተጠምቁ ዝፍጸም ናይ ኪዳን ርኽብ ባቲ ዝቕበልዎ ምስጢር ይቕደስ። ናይ ክልተ ሰብ ኪዳን ርኽብ ንግዙፍ ሥጋዊ መደይ ሕይወት ጥራሕ ዚርኢ ኣይኮነን እንታይ ድኡ ነቲ ዝዓመቕን ዝረቐቕን ህላዌ ሰብአዊ አካል ብቐንዱ ዚትንክፍ ተግባር እዩ። እዚ ክፍጸም ሰብአይን ሰበይትን ክሳብ ጊዜ ሞቶም ንኣድሕይም ናይ ዝውፈዩሉ ፍቕሪ ቀንዲ አካል ኮይኑ ምስዚርኩብ ጥራሕ እዩ። ኡብ መንጎ ክልተ ሰብ ኪዳን ዝግበር ርኽብ ንጹሕን ኣድነት ዝፍጸመሉ ተግባር ክኸውን እንከሎ ክቡር እዩ። ክልቲኦም ኡብ ነነድሕይም ርኽብም ከወፍዩ ከለው ባህታን ደስታን የውርድ። እዚ ናይ ሰብ ኪዳን ምውህሃድ ነቲ ድርብ ገጽታ ዘለዎ ዕላማ ኪዳን ማለት ብርክሶም ናይቶም ሰብ ኪዳን ረብሓን፣ ምትሕልላፍ ሕይወትን ኪጭብጥ ይርከብ። ስለዚ ናይ ሰብአይን ሰበይትን ወሲባዊ ፍቕሪ ናይ ተአማንነትን ፍርየትን ክልተ ግዴታታት ወይ ግቡኣት ዝሓቕፈ እዩ (ሓ/ት/ክ/ 236~2364)።

ኪዳናዊ ተአማንነት

ብኪዳን ዝተወሃሀዱ ሰብ ኣዳር ነቲ ብፈጣሪ ዝተሠርዐን ብሕግታቱ ዝተመርሐን ናይ ሕይወትን ፍቕርን ጥቡቕ ዝኾነ ሱታፌ ወይ ጎብረት የቕውሙ። እዚ ኸኡ ኡብቲ ዘይዕጸፍ ናይ ኪዳናዊ ማሕላ ቃል ሥምረቶም ዝተመሥረተ እዩ (ፍሥሓን ተስፋን GS 48,1)። ክልተ ሰብ ኪዳን ክሳብ መወዳእታ ምድራዊ ሕይወቶም ኩለንትናዊ ብዝኾነ አገባብ ንኣድሕይም ይወሃሃቡ። እዚ ናይ ክልቲኦም ኪዳን እንኮን ፍሉይን ዘይፍታሕን ገሮም ክሕልውዎ ግዴታ አልኦም።

ተአማንነት ማለት ንዝሃብካዮ ወይ ንዝክቶኻዮ ቃል መብጽዓ ብጽንዓት ምሕላው እዩ። ክልተ ሰብ ኪዳን አሙናት ክኾኑ ይግብኦም ነዚ ከረድኡ ቅ. ጳውሎስ ከምቲ ክርስቶስ ምስ ቤተ ክርስቲያኑ ዘለኦ ተአማንነት ከምኡ ኸኡ ሰብአይን ሰበይትን ኡብ ነነድሕይም ክተአማሙኑ ይግባእ ይብል።

ኪዳናዊ ፍቕሪ ብባሕሪኡ ናብ ምፍራይ ዝዘንበለ ስለ ዝኾነ ፍርየት ህያብ እዩ ናይ ኪዳን መወዳእታ ዕላማ እውን እዩ። ውሉድ ካብቲ ኡብ መንጎ ክልተ ሰብ ኪዳን ኣድሕዳዊ ወፊያ ዝፍልፍል ስለ ዝኾነ ፍረን ፍጻሜን ናይ ኪዳናዊ ወሲብ እዩ። ኩሉን ነፍስወክፍ ኪዳናዊ ተግባር ዘበለ ብርክሶ ሕይወት ንምሃብን ንምትሕልላፍን ድልዉ ወይ ጥጡሕ ክኸውን ግድን እዩ (ሕይወት ሰብ HV 11)። ሰብ ብዝሰርሖ ውላድ ካብ ምርካብ ክኸልከል ኣይግባእን። ሰብ ኪዳን ሕይወት ክህቡ ስለ ዝተጸውዑ ኡብ ናይ አምላኽ ስራሕ ይሳተፉ። ሰብአዊት ሕይወት ምትሕልላፍን ውሉይም ብዝግባእ ምዕባይን ነኣኣቶም ዝተመደበ ተልእኮ ምኻኑ ሰብ ኪዳን ክግንዘብዎ ይግባእ።

ክልተ ሰብ ኪዳን ንመደብ ወሊድ “Natural Family Planning” ብቑዕ ብዝኾነ ምኽንያት ብጊዜ አረሓኪቕም ምውላድ ኪደልዩ ዘክኣል እዩ። እዚ ድልዩቶም ግን ንኃላፍነታዊ ወላዲ ምስ ዚግባእ ልግሰን ተወፋይነትን ብዘሳኒ አገባብ ደኣምበር ነኣይ ጥራሕ ይጥግመኒ ብዚብል ርኽብ ፍትወት ዝተመርሐ ከምዘይኮነ ከረጋግጹ ግብኦም እዩ። ቅ. ጳውሎስ ክልተ ሰብ ኪዳን ካብ ሰጋዊ ርኽብ ክልቲኦም ብዝተሰማምዑሉ እዋን ኡብ ጸሎት ተጸጂይም ክዕቀቡ ከም ዝክእሉ ገሊጹ (1ቆሮ 7:1-5)።

ቤተ ክርስቲያን ጽንሲ ንምክልኻል ብዘያዳ ኣብዚ እዋን ይበዝሕ ስለ ዘሎ ነዚ ብዝርከሉ ብዘያዳ ክተሰተምህር ደልዮ። ክልተ ሰብ ኪዳን ካብ ውላድ ክጸንሑ ዝኽእሉሉ ባህርያዊ መገዲ ኣሎ። “መዋእለ ተዓቕቦ” ማለት ሃለዋትካ ብምስትውዓል ንወርታ-ጽጌ ብምሕላው እትኸተሎ ኣገባብ እዩ። ክልተ ሰብ ኪዳን ንብቑዕ ምኽንያት ካብ ስጋዊ ርክብ ምፍጻም ንግዚኡ ደው ከብሉ ከም ዝፍቀዶም ትነግር (ሕይወት ሰብ II 16). እዚ ኣገባብ ፍቁድ እዩ ምኽንያቱ ምስቲ ዓላማ ናይ ኪዳናዊ ርክብ ስለ ይጻረር። ቤተ ክርስቲያን ነዚ ኣምላኽ ቦቲ ዓቢ ክእለቱ ዝሃቦ ህያብ ገራ ትርእዮ።

ኣብዚ እዋን ዘመን ዘምጽኦ ኢልካ ኣንጻር ሕጊ ኣምላኽን መገዲን ዝውሰድ ውሳኔ ብመንፈስን ብሰጋን ጎዲእና ይርከብ ኣሎ። ኩሉ ሰብ ብስም ገበር ተፈቐዱ ወይ ኃጢአት ኣይኮነን ማለት ኣይኮነን። ንኃጢአት ደፊርካ ምእታው ሳዕቡ ከቢድ እዩ። ኣብ ቅድመኻ ሓዊ ኣሎ ኢድካ ኣብ ዝደለኻዮ ምለሳ ይብለና ስለዚ ቦቲ ኣምላኽ ዝደልዮ መገዲ ሕይወትና ክንመርሕ እንከሎና ካብ ፍቓዱን መገዲን ኣይንወጽእን ኢና።

ተጻይ ክብሪ ኪዳን ዝኾነ በደላት፡

- ዘመት፡ ንኪዳናዊ ጥልመት የመልክት። ካብ ብዓል ኪዳንካ ወጻኢ ምስ ካልእ ሰብ ግብረ ሥጋ ምፍጻም ዓቢ ኃጢአትን ገበንን እዩ። ክርስቲስ ብግብሪ ምፍጻሙ ጥራሕ ዘይኮነ ብሓሰብ ከይፍጸም እውን ይኽልክል። ዘመት ተጻይ ፍትሒ ዝፍጸም በደል እዩ። ዘመት ዝፍጸም ነቲ ዝኣተዎ ቃል ኪዳን የፍርሱ። ናይ መጻምዱ መሰል ይብድል በዚ ኸኣ ኪዳኑ የዕኑ።
- ፍትሕ፡ ኣብ መንጎ ዝተጠምቁ ዝረግኦ ከምኡ እውን ኣብ መፈጸምታኡ ዝበጸሐ (ወሲቦ ዝተፈጸመሉ) ኪዳን ብዘይካ ብሞት ብዝኾነ ይኹን ሰብኣዊ ክእለት ወይ ሥልጣን ብዝኾነ ይኹን ምኽንያት ኪፍታሕ ኣይክኣልን እዩ (ሕገ ቆናን ሳቲን 1141)። ኣብ ገለ እዋናት ቤተ ክርስቲያን ቃል ኪዳን ብዘልኦ ጸገም ርእይ ሰብ ኪዳን ተፈላልዮም ክነብሩ ብይን ትህቡ። ፍትሕ ተጻይ ሕጊ ባሕርይ ዚፍጸም ዓቢይ በደል እዩ። ነቲ ክብሩ ጊዜ ሞት ዝተኣተወ ኪዳን ስለ ዝጠልም በደል እዩ። ፍትሕ ዘይሰነምግባራዊ ኮይኑ ዝርከበሉ ካልእ ድማ ኣብ ሰድራ ቤትን ኅብረተሰብን ዘይሰሩዕ ሃለዋት ዘምጽእ ስለ ዝኾነ እዩ። ሎሚ ኣብ ብዙሕ ቦታታትን ሃገራትን ንፍትሕ ብቐሊል ክገብርዎ ይርእ እዚ ኣምላኽ ዘይደልዮ እሞ ንሕብረተ ሰብ ዝጎድእ ንውሉድ ዝጎድእ ፍጻሜ ኮይኑ ኣሎ። ፍትሕቲ ወይ ፍቱሕ ዘእትዉ ኣብ ዘመት እዮም ዝርከቡ። ናይ ቃል ኪዳን ፍትሕ እቲ ዝኸበደ ናይ ዘመና ጸገም ኮይኑ ኣሎ።
- ተኣኻኺብካ ብዘይ ቃል ኪዳን ምንባር፡ ቅድሚ ቃል ኪዳን ምእሳር ክንላለ ብዘብል ምኽንያት ብሓንሳብ ምንባር ወይ እውን ቁጠባዊ ምኽንያት ገርካ ብሓንሳብ ምንባር፤ መንእሰይ ኢና ንስጋዊ ድለትና ክንግግት የጸግመና እዩ። ብዓልቲ ኪዳነይ ወይ ብዓል ኪዳነይ ሓዲጉኒ ሓዲጋትኒ ኢልካ ምስ ካልእ ከይተፈቐደካ ተኣኻኺብካ ምንባር ኣብ ዘመት ምንባር እዩ። እዚ ኣንጻር ሕጊ ኣምላኽ እዩ። ኣብ ህዝብና ኩናት ብዘምጽኦ ሰብ ኣብ ገድሊ ዝነበሩ ቅድምን ድሕርን ነጻነት ብሓባር ዝነብሩ ኣለው ከምኡ ኣብ ሰደት ኣብ ዝተፈለለየ ሃገራት ዝነበሩ ካህን ኣይረኽቡናን፤ ቤተ ክርስቲያን የብሉን ዘሎናዮ ሃገር ንኣብነት ዓዲ ዓረብ ወዘት የብሉን ኢልካ ብዘይ ቃል ኪዳን ዝነብሩ ኣለው፤ ገለ ኸኣ ፍቕሪ እዩ ወሳኒ ኣብ ቤተ ክርስቲያን ከድካ ምስእሳር ፍሉይ ኣይገብርን ኢልካ ብሓንሳብ ምንባር ኣንጻር ሕጊ ኣምላኽ ኣብ ዘመት ኣብ ኃጢአት ምንባር እዩ። ኣብ ቤት ኣምላኽ ቀሪቦም ቃል ኪዳን ክኣሰሩ ይግባእ። ቃል ኪዳን ከይኣሰርካ ብስም ብሓንሳብ ንነብር ወሊድና ዘሚድና ዘሎና ኢና ኢልካ ስጋኡን ደሙን ምቕባል ኃጢአት ኣብርእሲ ኃጢአት ምፍጻም እዩ ነዚ ኩሉ ክፈልጠን ክርድኦን ክቐበሎን ይግባእ። መገዲ ኣምላኽ ገጽርን ግሉጽን እዩ። ንመገዲ ኣምላኽ ክጥዕመና ኢልና መልክዑ ኣይንቀይር። ክርስትናና ኣይምውት ኣይ ጥዑ ገርና ኣይንገበር። ዝኾነ ጸገም ኪዳን ዘልኦ ወይ ዝነብር ሕይወት ዘሰክፎ ሰብ ኣብ ቤተ ክርስቲያን ቀሪቡ ሕይወቱ ክሰርዕ ግዴታኡ እዩ። ቤተ ክርስቲያን ነቲ ሕይወት ኣጽኒዓ መልሲ ክትህበሉ ሰልጣና እዩ እሞ ኣብ ቤተ ክርስቲያን ቀሪብና ሕይወትና ክንሰርዕ ይግብኣና።

መደምደም ታ፡

ሻድሳይ ትእዛዝ ብሥጋና ቅዱሳን ኮይንና ንጽሕናናን ንጽሕና ብጻይናን ክንሕሉ ካብ ዝኾነ ርኹስ ዘረባን ሓሳብን ክንክልክል ነፍስና ማሕደር ቅድስት ስላሴ ከምዝኾነ ክንሓሰብ ይእዝዘና።

ቅ.ጳውሎስ ብዛዕባ እዚ “ቤተ መቅደስ እግዚአብሔር ብምዃን ከም መንፈስ ከምላኽ ከባኻትኩም ኅዲሩ ከምዘሎዶ አይትፈልቱን ኢኹም” (1ቆሮ 3፡16-17) ይብል። ቀጺሉ ከኣ “ከምቲ ንቅዱሳን ዝግባእ ምስጋና ድኣምበር ምንዝርናን ኩሉ ርኽስትን ወይ ሰስዒ ከቶ አይሰማዕኩም” ይብልና።(ኤፈ 5፡3~4)። ብጥምቀት ኩሉ አካላትናን ሕዋሳትናን ቅዱስ እግዚአብሔር ዝተወፈየ ካብ ኮነ ዝኾነ ሕማቅ ዘረባ ካብ አፍና ክወጽእ የብሉን። ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ “እቲ ዘፍቅረኒ ቃለይ ይሕሉ እዩ። አቦይ እውን የፍቅር እዩ ናብኡ ምእጺእና ኸአ ማሕደር ክንገብር ኢና” (ዮሐ 14፡23) ይብልና። ስለዚ ፍቅሪ እግዚአብሔር ምእንቲ ክሓድረና ንክርስቶስ ጎይታና “ኦ ጎይታና ንልብና ካብ ፍትወት ሥጋን ካብ ቂምን በቐልን ካብ ክፍአተ ሥራሕ ዘበለ ኩሉን ካብቲ ሞት ዘልብስ ናይ እኮይ ሓሳባትን አንጽሓዮ” እናበልና ልብና አንጺሕና ንቀበሎ። ባዕሉ “በታ ጸባብ አፍደገ እተወ. ከመይ እታ ናብ ጥፍአት እትወስድ አፍደገ ርሕብትን መንገዳ እውን ገፍሕን እዩ። እቶም ብአኣ ዝአትዉ ከኣ ብዙኃት እዮም እታ ናብ ሕይወት እትወስድ አፍደገ ግን ጸባብን መንገዳውን ቀጢን እዩ እቶም ዝረኽቡዎ ከኣ ውሑዳት እዮም” (ማቴ 7፡13-14) ይብልና።

ስለዚ ብመገዲ ንጽሕናን ግብርን ክንመላለስ አሎና። ካብ ዝመት ምኽልካል። ንጽሕና ምሕላው ናይ ወገነ ክህነትን ፈለስትን ጥራሕ አይኮነን። ናይ ኩሉ አምነት አሎኒ ዚብል ክርስትያን እዩ። ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ካብታ ብሥግኣን ብሕሊናኣን ንጽሕቲ ዝኾነት ድንግል ማርያም ኪውለድ ደለየ ንዮሴፍ አብኡ ንዮሓንስ መጥምቅ ፊተውራሪኡ ንዮሓንስ ፍቐሩ ንጹሓት ደናግል ኪኾኑ ደለዮም። የማነ ጸጋም ከይበሉ ንኪዳናም ዙሕልዉ ሰብ ሓደር እውን ንጹሓት እዮም። ምስላ ዓድና “መንግስተ ሰማይ ምስ ሌማ ወይ ምስ አኬማ እዩ ዝእቶ” ይብል። ቅ. ጳውሎስ “ንኻልኦት እናሰበኽኩ ንርእሰይ መከረይና ኮይነ ምእንቲ ኪነብር ንሥጋይ እሳቕዮን እግዝኦን አሎኹ” (1ቆሮ 9፡27) ይብል።

ሳድሳይ ትእዛዝ እምብኣር ነፍስነ ክንመልኽ ንስምዒትና ክንቆጸጸር ካብ ኣምላኽ ብዝኾነ ዘይቅኑዕ መንፈስን ድለትን ዘርሕቕና ካባና አርሒቕና አብ ኩሉ ሕይወትና እመናት ኮና ክነብር ይእዝዘና። ሥጋና ዘይባህሪኡ ሊቢሉ ከውድቕና ይቃለስና እዩ ንኹሉ ብጸጋ ኣምላኽ ኢና እንወጽኦ ስለዚ ኩሉ ጊዜ ጸሎት ክንገብር አብ መንበር ንስሓ ቀሪብና ዝገበርና ኃጢአት ደፈርና ንኣምላኽ ምሕረት ክንሓትት ይግብአና። ፈተና ኩሊ ጊዜ ክህሉ እዩ ስለዚ ነቕሕካ ምጽናሕ ንዝመጸ ፈተና ተቐላቲፍካ ካባኻ ከም ዝርሕቅ ምግባሩ እምበር ሓንሳብ ድሕሪ አትዩ ግዳይ ሰምኢትናን ድለታትና ይግብረና። ስለዚ ኦ ኣምላኽ ድኻምነትና ትፈልጥ ኢኻ እም ንስጋይ ዝሰዕረሉ መገድኻ ዝሕልውሉ ጸጋ ዓድልኒ ንበሎ ኣምላኽ ከኣ አኻእሎ ንቅድስና ንፍስና ይሃበና።

አባ ንጉሠ ፍሥሓ